

คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาปรัชญา จัดการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “นโยบายด้านศาสนา : ของมีค่าที่ถูกลิ้ม” วันที่ ๑๑ - ๑๒ พ.ค. ๕๕ ผมโชคดี
ได้รับเชิญเข้าร่วม และบรรยายเรื่อง

ความร่วมมือ

อทางศาสนาในประชาคมอาเซียน

จึงนำ narrated ppt มาฝากที่

http://www.uc.mahidol.ac.th/file/ความร่วมมือทางศาสนา_NRC_550512_N.pptx

ผมตั้งใจไปทำความเข้าใจว่านักวิชาการและวิทยากรที่มาพูด มองคุณค่าของศาสนาอย่างไร

ผมเพิ่งบันทึกความเข้าใจเรื่องการถือศาสนาของผม [ที่นี่](#)

บ่ายวันที่ ๑๑ ผมมีโอกาสได้ฟังส่วนหนึ่งของการอภิปรายเรื่อง “นโยบายในการส่งเสริมและทำนุบำรุงศาสนา : จากบริบทไทยไปบริบทอาเซียน” ส่วนของศาสนา
ซิกข์ และศาสนาอิสลาม สิ่งที่ได้คือ ทั้งสองศาสนานับการเรียนรู้สืบทอดหลักศาสนาภายในครอบครัว เน้นความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว
วิทยากรจากทั้งสองศาสนานับตรงกันอีกอย่างหนึ่งคือ

การปฏิบัติ

ที่อยู่กับเนื้อกับตัว ในทุกขณะจิตของชีวิต ข้อนี้น่าสนใจของผม ว่าการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ที่เรียกว่าการฝึกฝนตนเอง เป็นเรื่องสำคัญที่สุดของชีวิต
และเข้าใจว่าทุกศาสนานับข้อนี้ แต่มีวิธีดำเนินการแตกต่างกัน

วันที่ ๑๒ พ.ค. ผมจึงเข้าร่วมประชุมตลอดวัน เริ่มจากการบรรยายของผมตาม narrated ppt ข้างต้น และเมื่อกลับมาไตร่ตรอง (AAR) ต่อที่บ้าน จึงเห็นว่า ศาสนาก็เช่นเดียวกับองค์กรหรือปัจจัยทางสังคมอื่นๆ (เช่น การศึกษา) ที่ตกอยู่ในสภาพที่ปรับตัวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการพูดกันว่าวงการพุทธศาสนาไทยสื่อสารกับคนส่วนใหญ่ในสังคมไม่รู้เรื่อง

สังคมไทยทั้งสังคม ไม่มีกลไกปรับตัวให้แก่วัฒนธรรมทางสังคมที่มีคุณค่าในอดีต ให้เปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้ระบบทางสังคม (เช่นศาสนา) ยังดำรงคุณค่า (ในรูปแบบใหม่) ให้แก่สังคมต่อไปได้

ผมตีความว่า ระบบศาสนาต้องเรียนรู้มาก และปรับตัวมาก จึงจะดำรงคุณค่าแก่สังคมได้ แม้ว่าแก่นของศาสนาไม่เปลี่ยน แต่เลือกหรือส่วนสัมผัสสื่อสารกับผู้คนในสังคมต้องเปลี่ยน เพื่อดำรงคุณค่าต่อคนส่วนใหญ่ในสังคมให้ได้ เป้าหมายคือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจ ให้ยึดมั่น เชื่อมมั่น ในคุณงามความดี เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ที่จริงจะว่าวงการศาสนาไม่ปรับตัวก็ไม่ถูกต้อง มีคนกล่าวในที่ประชุม (ตรงกับข้อสังเกตของผมเองด้วย) ว่าเดี๋ยวนี้วัดต่างๆ ในประเทศไทย ปรับตัวเป็น one stop service แก่ความเชื่อแบบงมงาย แก่ผู้มาสะเดาะเคราะห์ขอพร เป็นมีทั้งพระพุทธรูป เจ้าแม่กวนอิม ทั้งเทพฮินดู พระราหู ฯลฯ ให้กราบไหว้บูชา ไปที่เดียวได้พบสิ่งศักดิ์สิทธิ์ครบทุกประเภท

ผมได้เรียนรู้มากมายจากการบรรยายและการอภิปรายในวันนี้ แต่ผมแปลกใจ ที่ในช่วงการอภิปรายเรื่องศรัทธากับงานสร้างสรรค์ทางศาสนา วิทยากร ๖ ท่าน ไม่มีใครเอ่ยถึงงานสร้างสรรค์ หรืองานศิลปะ ที่เป็นเครื่องเอื้อต่อการเข้าถึงแก่นแท้ของศาสนาได้ดีขึ้น ซึ่งผมนึกถึง

[โรงมหรสพทางวิญญาน](#)

ที่สวนโมกข์ และนึกถึง

[หอจดหมายเหตุพุทธทาส](#)

ที่กรุงเทพ มีแต่ ศ. ดร. วิรุณ ตั้งเจริญ ที่ยกเอาบทกวีของท่านพุทธทาสมาอ่าน ได้แก่

[มองแต่แต่ดีเกิด](#)

โลกนี้คืออะไรแน่

เป็นมนุษย์หรือเป็นคน

แต่กลอนชื่อ มองแต่แง่ดีเกิด ที่ ศ. ดร. วิรุณ ยกมา มี ๓ ตอน เพิ่มจากที่ผมค้นและลิงค์ไว้ข้างบน ๑ ตอน จึงขอนำตอนที่ ๓ มาลงไว้ ดังนี้

ไม่นานนัก จักมี ดีประดัง

จนกระทั่ง ถึงมี ดีอย่างยิ่ง

เมื่อพ้นดี จะถึงที่ นิพพานจริง

นับเป็นสิ่ง ควรฝึกแน “มองแต่ดี”

ขอนำบันทึกส่วนตัว ที่ผมใช้ iPad จดประกอบการฟังและคิดที่นี้ (link ไปยังไฟล์ ศาสนา_550511)

ข้อความที่มีดอกจันท่อน้อยข้างหน้าหมายถึงความคิดของผมที่ผุดขึ้นระหว่างฟัง

ท่านมหาพรชา วิทยากรท่านหนึ่ง กล่าวว่า คนในประเทศออสเตรเลีย ร้อยละ ๗๐ บอกว่าตนไม่มีศาสนา ผมไม่เชื่อ
ผมคิดว่าเขาไม่ถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่คนเราต้องการความเชื่อชุดหนึ่งสำหรับยึดถือหรือเป็นที่พึ่งทางใจ
ซึ่งไม่จำเป็นต้องตรงกับศาสนาใดศาสนาใดทั้งหมด แต่ก็เป็นการยึดถือทางศาสนานั่นเอง

AAR อีกข้อหนึ่งของผมคือ ยังแต่ศาสนาส่วนที่เป็นแก่น และส่วนที่เป็นการปฏิบัติในชีวิตประจำวันน้อยไป

ผมพยายามบอก(ในการบรรยายของผม)ว่าต้องเน้นที่การสอดแทรกทักษะด้านใน คือทักษะด้านศาสนาธรรมที่เป็นแก่นเข้าไปใน PBL และครูต้องเอาเรื่องวิธีเป็น

facilitator เพื่อปลูกและงอกงามทักษะด้านใน เอามา ลปรร. และวางแผนดำเนินการร่วมกันใน PLC เพราะทักษะด้านในเป็นส่วนสำคัญของ Life Skills ที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของ 21st Century Skills แต่ผมคงจะพูดไม่ชัด จึงเอามาย้ำไว้ ณ ที่นี้

ทักษะด้านในที่เป็นศาสนธรรมนี้ น่าจะเป็นศาสนธรรมสากล คือก้าวข้ามแต่ละศาสนา เข้าสู่ส่วนที่เหมือนกันของทุกศาสนา และทักษะนี้แหละที่จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างศาสนาลงได้

ส่วนหนึ่งของทักษะด้านในด้านศาสนธรรมสากลคือ [EE](#) ของสมองนั่นเอง

วิจารณ์ พานิช

๑๒ พ.ค. ๕๕

คำสำคัญ (keywords): [21st century skills](#) , [550618](#) , [วช.](#) , [ศาสนธรรม](#) , [ศาสนา](#) , [สาขาปรัชญา](#) {jcomments on}